

Δελτίο Οικονομικών Εξελίξεων

Economic Research

ΕΛΛΗΝΙΚΗ
ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

Ιδιωτική Κατανάλωση και Προσδοκίες Νοικοκυριών: Τάσεις και Τρέχουσες Εξελίξεις

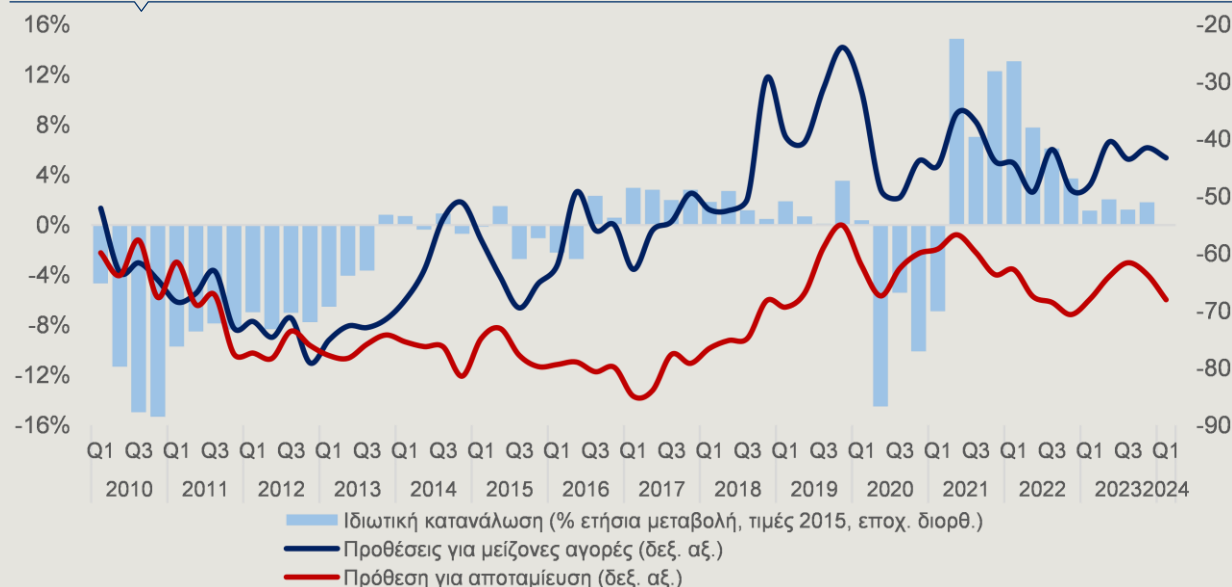
Η εξέλιξη της ιδιωτικής κατανάλωσης αποτελεί καθοριστικό παράγοντα για την επίδοση της ελληνικής οικονομίας το 2024, καθώς διαχρονικά αντιπροσωπεύει περί τα 2/3 του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος της χώρας. Η συνεχιζόμενη άνοδος της απασχόλησης (Ιανουάριος-Φεβρουάριος 2024: 2,3%) και οι μισθολογικές προσαρμογές, με πιο πρόσφατη την αύξηση του κατώτατου μισθού και ημερομισθίου από 1^{ης} Απριλίου σε Ευρώ 830 και Ευρώ 37 αντίστοιχα, ενισχύουν τη ζήτηση, η οποία, από την άλλη πλευρά, πλήττεται από τις πληθωριστικές πιέσεις και το περιβάλλον υψηλών επιτοκίων. Στο παρόν Δελτίο, αφού εξεταστεί η εξέλιξη επιλεγμένων δεικτών καταναλωτικής ζήτησης, επιχειρείται η σκιαγράφηση των τάσεων της ιδιωτικής κατανάλωσης και της αποταμίευσης μέσω της μηνιαίας έρευνας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τις προσδοκίες των καταναλωτών ανά επάγγελμα, επίπεδο εκπαίδευσης και ηλικιακή ομάδα. Επιπλέον, δίνεται έμφαση στις εξελίξεις και τις προσδοκίες που αφορούν στον τουρισμό, ο οποίος, εκτός από το ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών, ενισχύει και την ιδιωτική κατανάλωση.

Εξέλιξη δεικτών καταναλωτικής ζήτησης και μεγεθών τουρισμού

Οι νέες άδειες Ι.Χ. επιβατικών αυτοκινήτων καταγράφουν σημαντική αύξηση κατά 13,8% σε ετήσια βάση, το πρώτο δίμηνο του έτους, έναντι ανόδου κατά 19,4%, το αντίστοιχο διάστημα του 2023. Παράλληλα, η καταναλωτική πίστη αυξήθηκε σε ετήσια βάση κατά 3,8%, τον Ιανουάριο, και κατά 4,4%, τον Φεβρουάριο, παραμένοντας σε θετικό έδαφος από τον Μάρτιο του 2022¹. Αντίθετα, ο δείκτης κύκλου εργασιών στο λιανικό εμπόριο μειώθηκε σε ετήσια βάση κατά 2,3%, τον Ιανουάριο, ενώ ο δείκτης όγκου (δηλαδή ο κύκλος εργασιών σε σταθερές τιμές) μειώθηκε εντονότερα, κατά 8,9%.

ΓΡΑΦΗΜΑ 1

Η εξέλιξη της ιδιωτικής κατανάλωσης και των προθέσεων των καταναλωτών για μείζονες αγορές και αποταμίευση το επόμενο δωδεκάμηνο

Τα στοιχεία του πρώτου τριμήνου είναι ιδιαίτερα θετικά για την πορεία του τουρισμού. Συγκεκριμένα, τον Ιανουάριο, οι ταξιδιωτικές εισπράξεις² και αφίξεις αυξήθηκαν εντυπωσιακά κατά 27,1% και 16% σε ετήσια βάση, αντίστοιχα. Επιπρόσθετα, τον Φεβρουάριο, οι διεθνείς τουριστικές αφίξεις στον Διεθνή Αερολιμένα Αθηνών (ΔΑΑ) και στα περιφερειακά αεροδρόμια³ της χώρας ήταν κατά 21,6% και 12,1%, αντίστοιχα, περισσότερες από τις αντίστοιχες περυσινές, ενώ οι κρατήσεις αεροπορικών θέσεων από τις κύριες αγορές ήταν αυξημένες, στο τέλος Φεβρουαρίου, κατά 7,5% σε σύγκριση με το αντίστοιχο περυσινό διάστημα⁴. Αντίστοιχα θετική ήταν και η εικόνα τον Μάρτιο, με τις διεθνείς τουριστικές αφίξεις στον ΔΑΑ να αυξάνονται κατά 23,5% σε ετήσια βάση.

Προσδοκίες καταναλωτών και επιχειρηματικές προσδοκίες στον τουρισμό

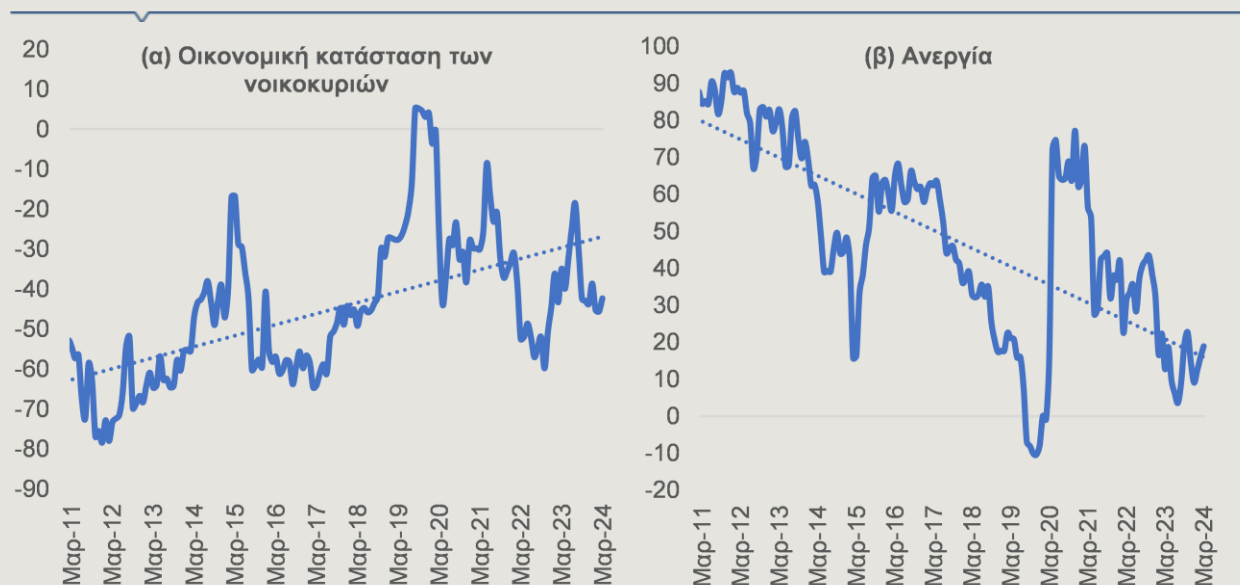
Παρά τις αναταράξεις από την πανδημική και την ενεργειακή κρίση, η μακροχρόνια τάση των προβλέψεων των νοικοκυριών για την οικονομική τους κατάσταση και την εξέλιξη της ανεργίας είναι ευνοϊκή. Η τάση αυτή συνάδει με την πορεία των προθέσεων τους για πραγματοποίηση σημαντικών αγορών και για αποταμίευση οι οποίες βελτιώθηκαν σταδιακά σημαντικά σε σύγκριση με την προηγούμενη δεκαετία και την κρίση που έπληξε την ελληνική οικονομία (Γραφήματα 1 και 2). Παρά το γεγονός ότι τα ισοζύγια απαντήσεων για τις επιλεγμένες ερωτήσεις δεν έχουν επανέλθει στα προπανδημικά επίπεδα του 2019, κατά το τελευταίο έτος, οι καταναλωτές παρουσιάζονται, σε γενικές γραμμές, λιγότερο απαισιόδοξοι.

Οι προθέσεις των καταναλωτών για πραγματοποίηση μειζόνων αγορών υποχώρησαν ελαφρώς, το πρώτο τρίμηνο του 2024, σε σύγκριση με το προηγούμενο, αλλά βελτιώθηκαν σε σχέση με το αντίστοιχο περυσινό τρίμηνο (Γράφημα 1). Μεταξύ των ηλικιακών ομάδων, το ισοζύγιο απαντήσεων ήταν υψηλότερο, το πρώτο τρίμηνο του έτους, για τους καταναλωτές ηλικίας 30-49 ετών και κατέγραψε τη μεγαλύτερη άνοδο σε ετήσια βάση, ενώ περισσότερο απαισιόδοξοι παρουσιάστηκαν οι καταναλωτές ηλικίας 65 ετών και άνω (Πίνακας 1). Σε ό,τι αφορά στη διάκριση ανά επίπεδο εκπαίδευσης, οι προθέσεις για διενέργεια μειζόνων αγορών επιδεινώθηκαν οριακά σε ετήσια βάση για τους αποφοίτους πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης και βελτιώθηκαν σημαντικά για τις υπόλοιπες κατηγορίες, όπως επίσης και για όλες τις κατηγορίες επαγγελματιών, με τη μεγαλύτερη άνοδο να καταγράφεται στα τεχνικά επαγγέλματα.

Επιπρόσθετα, οι καταναλωτές, εμφανίζονται, το πρώτο τρίμηνο του 2024, λιγότερο απαισιόδοξοι για την πρόθεσή τους να αποταμιεύσουν σε σχέση με τα πολύ χαμηλά επίπεδα που παρατηρήθηκαν κατά το πρώτο εξάμηνο του 2017, ενώ παρέμειναν σταθερές σε σύγκριση με το ίδιο περυσινό τρίμηνο. Σε ό,τι αφορά στις ηλικιακές ομάδες, το ισοζύγιο απαντήσεων, το πρώτο τρίμηνο του έτους, ήταν χαμηλότερο για τους καταναλωτές ηλικίας 65 και άνω, καταγράφοντας, ωστόσο, βελτίωση σε ετήσια βάση, ενώ λιγότερο απαισιόδοξοι εμφανίστηκαν οι καταναλωτές ηλικίας 16-29 ετών, με τις προθέσεις τους για αποταμίευση να επιδεινώνονται οριακά σε σύγκριση με το πρώτο τρίμηνο του 2023 (Πίνακας 1). Σε ό,τι αφορά στα επαγγέλματα, οι προθέσεις για αποταμίευση βελτιώθηκαν σημαντικά για τα διοικητικά/διευθυντικά στελέχη, τους ασκούντες επιστημονικά, καλλιτεχνικά και συναφή επαγγέλματα και για τους υπαλλήλους γραφείου και τους απασχολούμενους στην παροχή υπηρεσιών και τους πωλητές, ενώ επιδεινώθηκαν για τους τεχνολόγους και τεχνικούς και για τους εργαζόμενους στον πρωτογενή τομέα. Τέλος, επιδείνωση του ισοζυγίου απαντήσεων καταγράφηκε σε ετήσια βάση για τους αποφοίτους πρωτοβάθμιας και δευτερο-

ΓΡΑΦΗΜΑ 2

Προβλέψεις καταναλωτών για: (α) την οικονομική κατάσταση των νοικοκυριών, (β) την εξέλιξη της ανεργίας, τους επόμενους δώδεκα μήνες

Πηγή:
Ευρωπαϊκή
Επιτροπή

ΠΙΝΑΚΑΣ 1

Προβλέψεις Καταναλωτών για το επόμενο δωδεκάμηνο ανά επάγγελμα, επίπεδο εκπαίδευσης και ηλικία (ισοζύγια απαντήσεων)

Κατηγορία		Πρόθεση για μείζονες αγορές			Πρόθεση για αποταμίευση		
		Α' Τρίμ. 2023	Α' Τρίμ. 2024	Μεταβολή	Α' Τρίμ. 2023	Α' Τρίμ. 2024	Μεταβολή
Επάγγελμα	Διοικητικά/ διευθυντικά στελέχη, Ασκούντες επιστημονικά, καλλιτεχνικά και συναφή επαγγέλματα	-46,5	-43,3	3,2	-70,3	-62,2	8,2
	Τεχνολόγοι, τεχνικοί βοηθοί και ασκούντες συναφή επαγγέλματα	-51,6	-37,5	14,1	-59,0	-64,5	-5,5
	Υπάλληλοι γραφείου, Απασχολούμενοι στην παροχή υπηρεσιών και πωλητές	-48,2	-38,4	9,8	-66,7	-64,1	2,6
	Ειδικευμένοι γεωργοί, κτηνοτρόφοι, δασοκόμοι, αλείς και τεχνίτες	-47,8	-38,1	9,7	-66,7	-70,3	-3,6
	Χειριστές σταθερών βιομηχανικών εγκαταστάσεων, μηχανημάτων και εξοπλισμού, ανειδίκευτοι εργάτες, χειρώνακτες και μικροεπαγγελματίες	-45,0	-38,2	6,9	-62,0	-61,1	0,9
	Άνεργοι και λοιπές κατηγορίες	-47,9	-44,5	3,4	-69,6	-67,6	2,0
Επίπεδο εκπαίδευσης	Πρωτοβάθμια	-45,5	-45,6	-0,1	-68,0	-76,3	-8,3
	Δευτεροβάθμια	-48,3	-42,1	6,2	-67,1	-68,1	-1,0
	Τριτοβάθμια και άνω	-47,9	-42,2	5,7	-69,2	-62,0	7,2
Ηλικιακή Ομάδα	16-29	-45,3	-41,3	3,9	-63,9	-64,7	-0,8
	30-49	-49,3	-40,0	9,3	-69,3	-65,0	4,3
	50-64	-45,9	-43,3	2,6	-67,2	-66,3	0,9
	65+	-51,3	-45,9	5,3	-70,7	-67,1	3,7
Κατηγορία		Προβλέψεις για την ανεργία			Προβλέψεις για την οικονομική κατάσταση των νοικοκυριών		
		Α' Τρίμ. 2023	Α' Τρίμ. 2024	Μεταβολή	Α' Τρίμ. 2023	Α' Τρίμ. 2024	Μεταβολή
Επάγγελμα	Διοικητικά/ διευθυντικά στελέχη, Ασκούντες επιστημονικά, καλλιτεχνικά και συναφή επαγγέλματα	15,1	12,0	-3,1	-38,8	-34,5	4,3
	Τεχνολόγοι, τεχνικοί βοηθοί και ασκούντες συναφή επαγγέλματα	14,4	13,4	-1,0	-35,4	-32,0	3,4
	Υπάλληλοι γραφείου, Απασχολούμενοι στην παροχή υπηρεσιών και πωλητές	17,0	15,6	-1,4	-35,1	-44,4	-9,3
	Ειδικευμένοι γεωργοί, κτηνοτρόφοι, δασοκόμοι, αλείς και τεχνίτες	15,8	11,2	-4,6	-30,7	-44,4	-13,7
	Χειριστές σταθερών βιομηχανικών εγκαταστάσεων, μηχανημάτων και εξοπλισμού, ανειδίκευτοι εργάτες, χειρώνακτες και μικροεπαγγελματίες	17,9	20,9	3,0	-35,7	-44,3	-8,6
	Άνεργοι και λοιπές κατηγορίες	17,7	16,1	-1,6	-40,7	-45,1	-4,4
Επίπεδο εκπαίδευσης	Πρωτοβάθμια	18,2	18,7	0,5	-44,9	-47,4	-2,5
	Δευτεροβάθμια	16,5	15,4	-1,1	-38,7	-46,4	-7,7
	Τριτοβάθμια και άνω	17,9	12,6	-5,3	-35,7	-40,6	-4,8
Ηλικιακή Ομάδα	16-29	15,8	13,3	-2,5	-34,4	-41,4	-7,0
	30-49	16,2	10,7	-5,5	-36,8	-40,4	-3,6
	50-64	18,0	15,7	-2,3	-40,0	-43,9	-3,9
	65+	20,1	21,3	1,2	-42,9	-46,6	-3,6

Πηγή:
Ευρωπαϊκή Επιτροπή

Σημείωση:

Σε ό,τι αφορά στο εύρος της χρωματικής κλίμακας στη στήλη «Μεταβολή», σημειώνεται ότι το βαθύ πράσινο αντιπροσωπεύει τη μεγαλύτερη βελτίωση κατά περίπτωση, ενώ το κόκκινο τη μεγαλύτερη επιδείνωση. Ειδικά για τις προβλέψεις για την ανεργία, η χρωματική κλίμακα λειτουργεί αντίστροφα, καθώς η αρνητική μεταβολή αντανακλά τη μεγαλύτερη βελτίωση στις εκτιμήσεις των καταναλωτών.

βάθμιας εκπαίδευσης, ενώ σημαντική βελτίωση καταγράφηκε στους καταναλωτές τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και άνω.

Τα ισοζύγια απαντήσεων για την πραγματοποίηση μειζόνων αγορών και τις προθέσεις των καταναλωτών για αποταμίευση παραμένουν σε αρνητικό έδαφος. Η πορεία των δύο δεικτών, κατά το τελευταίο έτος, ωστόσο, αντανakλά μικρότερη απαισιοδοξία σε σχέση με το πρόσφατο παρελθόν, η οποία οφείλεται, πιθανότατα, *μεταξύ άλλων παραγόντων*, στη σταδιακή αποκλιμάκωση του πληθωρισμού αλλά και την ενίσχυση του διαθέσιμου εισοδήματος.

Αντίθετα, οι *προβλέψεις των καταναλωτών για την οικονομική κατάσταση των νοικοκυριών* κατέγραψαν επιδείνωση, το πρώτο τρίμηνο του 2024, σε σύγκριση με το ίδιο τρίμηνο του 2023, με το ισοζύγιο απαντήσεων να απέχει σημαντικά από τις υψηλές επιδόσεις που σημειώθηκαν στο δεύτερο μισό του 2019 (Γράφημα 2α). Ειδικότερα, το πρώτο τρίμηνο του 2024, οι προβλέψεις των καταναλωτών αναφορικά με την οικονομική κατάσταση των νοικοκυριών επιδεινώθηκε σε όλες τις ηλικιακές ομάδες αλλά και τα επίπεδα εκπαίδευσης, με τη μεγαλύτερη πτώση να καταγράφεται σε νέους 16-29 ετών και αποφοίτους δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, αντίστοιχα. Βάσει της κατηγοριοποίησης του επαγγέλματος, η μεγαλύτερη επιδείνωση στις προβλέψεις των καταναλωτών για την οικονομική κατάσταση των νοικοκυριών το επόμενο δωδεκάμηνο σημειώθηκε από εργαζόμενους του πρωτογενούς τομέα, ενώ λιγότερο απαισιόδοξοι παρουσιάζονται τα διοικητικά στελέχη και οι ασκούντες επιστημονικά, καλλιτεχνικά και τεχνικά επαγγέλματα (Πίνακας 1).

Σε ό,τι αφορά στις *προβλέψεις των καταναλωτών για την εξέλιξη της ανεργίας*, σύμφωνα με τα πιο πρόσφατα στοιχεία του πρώτου τριμήνου του τρέχοντος έτους, σημειώθηκε οριακή επιδείνωση σε τριμηνιαία βάση, αλλά βελτίωση σε ετήσια βάση (Γράφημα 2β). Αξίζει, ωστόσο, να σημειωθεί ότι, σε σύγκριση με το πρώτο τρίμηνο του 2023, οι καταναλωτές ηλικίας μέχρι 64 ετών αλλά και οι απόφοιτοι τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και άνω ήταν περισσότερο αισιόδοξοι για την εξέλιξη της ανεργίας το επόμενο δωδεκάμηνο σε σύγκριση με τις μεγαλύτερες ηλικίες και τους απόφοιτους πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, αντίστοιχα (Πίνακας 1). Επιπρόσθετα, σε όλες τις επαγγελματικές κατηγορίες καταγράφεται βελτίωση των προβλέψεων για την ανεργία, με εξαίρεση την κατηγορία που περιλαμβάνει τους χειριστές σταθερών βιομηχανικών εγκαταστάσεων, μηχανημάτων και εξοπλισμού, τους ανειδίκευτους εργάτες, τους χειρώνακτες και τους μικροεπαγγελματίες.

Τέλος, το πρώτο τρίμηνο του 2024, οι *επιχειρηματικές προσδοκίες στις υπηρεσίες εστίασης και στα ξενοδοχεία* συνέχισαν την έντονα ανοδική τους πορεία, ενώ στα *ταξιδιωτικά πρακτορεία, γραφεία οργανωμένων ταξιδιών κ.λπ.* παρουσίασαν επιδείνωση σε σχέση με το πρώτο τρίμηνο του 2023. Αξίζει, ωστόσο, να αναφερθεί ότι, τον Μάρτιο, οι επιχειρηματικές προσδοκίες στους εν λόγω τρεις κλάδους που σχετίζονται με τον τουρισμό παρουσίασαν σημαντική αύξηση σε σχέση με τον Φεβρουάριο, με τις προσδοκίες στις υπηρεσίες εστίασης να βρίσκονται σε ιστορικά υψηλά επίπεδα. Δεδομένου ότι οι ανωτέρω αποτελούν πρόδρομους δείκτες, η αισιοδοξία των επιχειρηματιών των συγκεκριμένων κλάδων συνεπάγεται ότι αναμένουν άνοδο της δραστηριότητας στο άμεσο χρονικό διάστημα, γεγονός που συνάδει με τις θετικές προοπτικές του τουρισμού το 2024 ([βλ. Δελτίο Οικονομικών Εξελίξεων Alpha Bank της 5.3.2024](#)).

Η Ελληνική Οικονομία σε Αριθμούς

ΠΙΝΑΚΑΣ 2

Ετήσια στοιχεία	2019	2020	2021	2022	2023	Ετήσιες Μεταβολές
ΑΕΠ (% ετήσια μεταβολή, σταθερές τιμές 2015)	1,9	-9,3	8,4	5,6	2,0	
Ιδιωτική Κατανάλωση	1,8	-7,4	5,8	7,4	1,8	
Δημόσια Κατανάλωση	2,4	3,0	1,8	2,1	1,7	
Ακαθάριστος Σχηματισμός Παγίου Κεφαλαίου	-2,2	2,0	19,3	11,7	4,0	
Εξαγωγές Αγαθών & Υπηρεσιών	4,9	-21,5	24,2	6,2	3,7	
Εισαγωγές Αγαθών & Υπηρεσιών	2,9	-7,3	17,9	7,2	2,1	
Γεν. Δκτ Τιμών Καταναλωτή (% ετ. μεταβ., μ.ο. έτους)	0,3	-1,2	1,2	9,6	3,5	
Ανεργία (% , μέσο έτους)	17,3	16,3	14,7	12,4	11,1	
Πρωτογενές Ισοζύγιο της Γεν. Κυβέρνησης (% ΑΕΠ)	3,9	-6,7	-4,5	0,1		
Χρέος Γενικής Κυβέρνησης (% ΑΕΠ)	180,6	207,0	195,0	172,6		
Ισοζύγιο Τρεχ. Συναλλαγών (% ΑΕΠ)	-1,5	-6,6	-6,8	-10,3		

Δείκτες Οικονομικής Συγκυρίας	2023	2023			Τελευταία διαθέσιμη περίοδος	Τριμηνιαία στοιχεία (% ετήσιες μεταβολές, δείκτες)
		Q2	Q3	Q4		
Οικονομική Δραστηριότητα (% ετήσια μεταβολή)						
Όγκος Λαν. Εμπορίου (εκτός καυσίμων-λιπ/κών)	-2,1	-3,5	-2,3	-1,5	-2,1 (Ιαν.-Δεκ. 23)	
Νέες εγγραφές Επιβατηγών Αυτοκινήτων	16,5	6,1	13,4	27,6	13,8 (Ιαν.-Φεβ. 24)	
Ιδιωτική Οικοδομική Δραστ/τα (όγκος σε χιλ. m³)	15,9	8,3	20,8	12,1	15,9 (Ιαν.-Δεκ.23)	
Βιομηχανική Παραγωγή: Μεταποίηση	4,2	2,4	0,6	5,8	5,4 (Ιαν. 24)	
Δείκτες Προσδοκιών						
Δείκτης Υπευθ. Προμηθειών στη μεταποίηση PMI	51,6	51,9	52,2	51,2	56,9 (Μαρ. 24)	
Δείκτης Οικονομικού Κλίματος	107,6	108,4	109,8	105,5	108,4 (Μαρ. 24)	
Δείκτης Επιχ/κών Προσδοκιών στη Βιομηχανία	104,0	107,5	103,8	95,3	111,9 (Μαρ. 24)	
Δείκτης Καταναλωτικής Εμπιστοσύνης	-40,0	-36,7	-36,3	-43,5	-44,7 (Μαρ. 24)	
Πιστωτική Επέκταση, (% ετήσια μεταβολή, τέλος περιόδου)						
Ιδιωτικός Τομέας	3,6	2,8	2,1	3,6	3,8 (Φεβ. 24)	
Επιχειρήσεις (μη χρηματοπιστωτικές)	5,9	5,8	4,7	5,9	6,1 (Φεβ. 24)	
Νοικοκυριά	-2,0	-2,7	-2,3	-2,0	-1,8 (Φεβ. 24)	
- Καταναλωτικά Δάνεια	3,4	1,6	2,6	3,4	4,5 (Φεβ. 24)	
- Στεγαστικά Δάνεια	-3,6	-3,9	-3,7	-3,6	-3,6 (Φεβ. 24)	
Τιμές και Αγορά Εργασίας						
Δκτ Τιμών Καταναλωτή (% ετ. μετ., μ.ο. περιόδου)	3,5	2,5	2,3	3,3	2,9 (Φεβ. 24)	
Δκτ Τιμών Διαμερισμάτων, (% ετήσια μεταβολή)	13,4	14,7	12,1	11,8	11,8 (Δ' τρίμ. 23)	
Ανεργία (% , μ.ο. Περιόδου, εποχ. διορθ.)	11,0	11,2	10,9	10,6	11,0 (Φεβ. 24)	
ΑΕΠ (% ετήσια μεταβολή, σταθερές τιμές 2015)						
Ιδιωτική Κατανάλωση	1,8	2,1	1,2	1,8	1,8 (Δ' τρίμ. 23)	
Δημόσια Κατανάλωση	1,7	1,1	-0,4	2,7	2,7 (Δ' τρίμ. 23)	
Επενδύσεις	4,0	9,2	4,8	-5,7	-5,7 (Δ' τρίμ. 23)	
Εξαγωγές Αγαθών & Υπηρεσιών	3,7	0,3	1,9	2,1	2,1 (Δ' τρίμ. 23)	
Εισαγωγές Αγαθών & Υπηρεσιών	2,1	-0,6	2,9	0,0	0,0 (Δ' τρίμ. 23)	

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος, ΕΛΣΤΑΤ, ΙΟΒΕ, S&P Global

Οι Τιμές του Πετρελαίου: Παράγοντες Ζήτησης, Παράγοντες Προσφοράς και Γεωπολιτικοί Κίνδυνοι

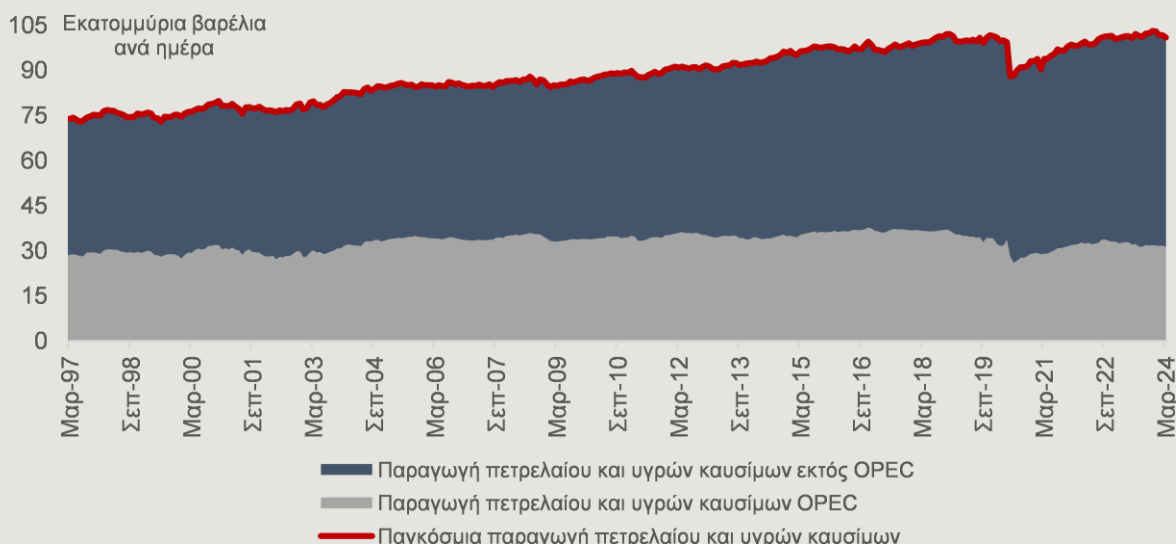
Τις τελευταίες δύο εβδομάδες, σημειώθηκαν ανοδικές πιέσεις στις τιμές του πετρελαίου, με την τιμή του αργού πετρελαίου Brent να κυμαίνεται, προσωρινά, περί τα 90 δολάρια ανά βαρέλι. Ο παρατεταμένος πόλεμος στην Ουκρανία που έχει ξεπεράσει ήδη τα δύο έτη και η κλιμάκωση των ανησυχιών για μία διευρυμένη σύγκρουση στη Μέση Ανατολή ή για συνέχιση των εχθροπραξιών στην Ερυθρά Θάλασσα έχουν διαδραματίσει καθοριστικό ρόλο στην άνοδο των τιμών του πετρελαίου. Το ερώτημα που προκύπτει είναι αν θα διατηρηθούν αυτές οι ανοδικές πιέσεις και για πόσο χρονικό διάστημα;

Σήμερα, φαίνεται πιθανό οι τιμές του πετρελαίου να παραμείνουν σχετικά αυξημένες, ακόμη και αν οι γεωπολιτικές εντάσεις αρχίσουν να υποχωρούν, επειδή, κατά κύριο λόγο, η ανθεκτικότητα της οικονομίας των ΗΠΑ και, δευτερευόντως, η αποφυγή της ύφεσης στην Ευρώπη είναι πιθανό να ενισχύσουν τη ζήτηση για πετρέλαιο. Παράλληλα, ο OPEC⁵ ενδεχομένως να περιορίσει την προσφορά, σύμφωνα με τις εκτιμήσεις του Διεθνούς Οργανισμού Ενέργειας (International Energy Agency-IEA). Όμως, αξίζει να επισημανθεί ότι παρά τις παρατεταμένες γεωπολιτικές εντάσεις στη Μέση Ανατολή που ξέσπασαν τον Οκτώβριο του 2023, οι αγορές πετρελαίου παρέμειναν σχετικά ήρεμες και ελεγχόμενες, καθώς το διαπραγματεύονταν στην περιοχή των 75 και 85 δολαρίων το βαρέλι για μεγάλο μέρος του περασμένου έτους. Οι λόγοι που η τιμή του πετρελαίου πέρυσι (αλλά ακόμα και σήμερα) δεν εκτοξεύθηκε στα ιστορικά υψηλά επίπεδα περασμένων δεκαετιών, αλλά παραμένει ελεγχόμενη, είναι οι κάτωθι:

- Πρώτον, η προσφορά, που είναι ο βασικότερος παράγοντας των αυξήσεων των τιμών. Σήμερα, η παραγωγή πετρελαίου είναι λιγότερο συγκεντρωμένη στη Μέση Ανατολή καθώς και μεταξύ των μελών του OPEC, από ό,τι ήταν για μεγάλο μέρος των τελευταίων 50 ετών (Γράφημα 3). Αυτό οφείλεται εν μέρει στην έκρηξη της παραγωγής σχιστολιθικού πετρελαίου, τη δεκαετία του 2010, που κατέστησε, πλέον, την Αμερική καθαρό εξαγωγέα πετρελαίου (“Three reasons why oil prices are remarkably stable”, Economist, Μάρτιος 2024). Επίσης, η αυξανόμενη παραγωγή από χώρες εκτός του OPEC έχει συμβάλει σημαντικά στη διαφοροποίηση της προσφοράς. Ο IEA εκτιμά ότι οι νέες πηγές, μαζί με τους αυξημένους όγκους από την Αμερική και τον Καναδά, θα καλύψουν το μεγαλύτερο μέρος της αύξησης της παγκόσμιας ζήτησης για πετρέλαιο, το 2024.
- Δεύτερον, το πετρέλαιο από τη Ρωσία, τον τρίτο μεγαλύτερο παραγωγό στον κόσμο, συνέχισε να διατίθεται, παρά τις κυρώσεις που έχουν επιβληθεί από τις δυτικές χώρες, οι οποίες το 2022 επέβαλαν

ΓΡΑΦΗΜΑ 3

Η παγκόσμια προσφορά πετρελαίου και υγρών καυσίμων

Πηγή:
Bloomberg

ανώτατο όριο τιμής 60 δολάρια ανά βαρέλι στις ρωσικές εξαγωγές αργού πετρελαίου, αλλά το ρωσικό πετρέλαιο εξακολουθεί να διαπραγματεύεται πάνω από το συγκεκριμένο ανώτατο όριο τιμών. Συνεπώς, η συνεχιζόμενη διαθεσιμότητα ρωσικού πετρελαίου συνέβαλε στην αποτροπή της δραματικής αύξησης των τιμών, που πολλοί φοβούνταν πως θα συνέβαινε το 2022, μετά από την έναρξη του πολέμου στην Ουκρανία.

- Τρίτον, η πλεονάζουσα παραγωγική ικανότητα των μελών του OPEC (δηλαδή, η ποσότητα πετρελαίου που μπορεί να παραχθεί από τις εγκαταστάσεις σε σύντομο χρονικό διάστημα). Όταν η παραγωγή ήταν περιορισμένη, όπως ήταν στις αρχές της δεκαετίας του 2000, οι εξαγωγικές χώρες είχαν λίγα περιθώρια να ανταποκριθούν στην αύξηση της ζήτησης. Σήμερα, η κατάσταση είναι διαφορετική, καθώς υπολογίζεται (America's Energy Information Administration) ότι τα μέλη του OPEC έχουν περίπου 4,5 εκατομμύρια βαρέλια την ημέρα πλεονάζουσας δυναμικότητας -μεγαλύτερη από τη συνολική ημερήσια παραγωγή του Ιράκ. Με άλλα λόγια, το επιπλέον απόθεμα του OPEC μπορεί να αμβλύνει το πλήγμα από μία διαταραχή στον εφοδιασμό πετρελαίου.
- Τέταρτον, ο παγκόσμιος ρυθμός ανάπτυξης, σήμερα, είναι χαμηλότερος απ' ό,τι ήταν στις αρχές της δεκαετίας του 2000 και σε συνδυασμό με τη μετάβαση στην πράσινη ανάπτυξη αναμένεται να συγκρατήσει τη ζήτηση για πετρέλαιο. Παράλληλα, τα τελευταία έτη, η Κίνα που είναι ο μεγαλύτερος εισαγωγέας πετρελαίου στον κόσμο, παρουσιάζει χαμηλότερη οικονομική ανάπτυξη σε σύγκριση με τα προηγούμενα έτη. Επίσης, οι διαρθρωτικές αλλαγές στην παραγωγή της θα διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο στο ενεργειακό της μίγμα, αφού η χρήση πιο φιλικών προς το περιβάλλον πηγών ενέργειας ενδέχεται να περιορίσει τη ζήτηση πετρελαίου. Ενδεικτικά, το επόμενο έτος, εκτιμάται ότι τα μισά από τα νέα αυτοκίνητα που θα πωλούνται στη χώρα θα είναι ηλεκτρικά.

Μακροπρόθεσμα, η απομάκρυνση της παγκόσμιας οικονομίας από το πετρέλαιο θα διασφαλίσει ότι η διεθνής αγορά θα είναι πιο ανθεκτική σε γεωπολιτικούς κλυδωνισμούς και περικοπές της παραγωγής. Προς το παρόν, ωστόσο, η άνοδος της τιμής φαίνεται να είναι ελεγχόμενη. Όπως φαίνεται και στο Γράφημα 4, οι πιέσεις στις τιμές του πετρελαίου που προκύπτουν από γεωπολιτικές διαταραχές είναι γενικά προσωρινές, με τις μεγάλες εξάρσεις του γεωπολιτικού δείκτη να αυξάνουν παροδικά την τιμή του πετρελαίου, αλλά να μην συνδέονται συστηματικά με υψηλότερες ή πιο ευμετάβλητες τιμές του πετρελαίου.

Συνοψίζοντας, οι γεωπολιτικές εντάσεις επηρεάζουν προσωρινά τις τιμές του πετρελαίου, περιορίζοντας την οικονομική δραστηριότητα, αφού αυξάνουν την αβεβαιότητα. Ωστόσο, σε σχέση με προηγούμενες δεκαετίες, σήμερα, υφίστανται ορισμένοι εξισορροπητικοί παράγοντες στη διαμόρφωση και τη «διόρθωση» των διεθνών τιμών του πετρελαίου, μετά από ένα γεωπολιτικό επεισόδιο (Geopolitical risk and oil prices, ECB, Economic Bulletin 8, 2023). Τέλος, θα πρέπει να επισημανθεί ότι οι διακυμάνσεις στις τιμές του πετρελαίου είναι κρίσιμο στοιχείο που λαμβάνεται συστηματικά υπόψη από τους ιθύνοντες χάραξης της νομισματικής πολιτικής, αφού μπορούν να επηρεάσουν τον ρυθμό αποκλιμάκωσης του πληθωρισμού.

ΓΡΑΦΗΜΑ 4

Πηγή:
Geopolitical
Risk (GPR)
Index
(matteociacoviell
o.com)
Bloomberg

ΑΓΟΡΕΣ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ & ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΟΣ

Το ενδιαφέρον των αγορών στρέφεται στην επόμενη συνεδρίαση της ΕΚΤ

- Ανθεκτική παραμένει η αγορά εργασίας των ΗΠΑ, με τις νέες θέσεις εργασίας, εκτός γεωργικού τομέα, να αυξάνονται κατά 303 χιλ., τον Μάρτιο
- Την Πέμπτη, συνεδριάζει το Διοικητικό Συμβούλιο της ΕΚΤ για τη νομισματική πολιτική
- Συναντήσεις της Υπουργού Οικονομικών των ΗΠΑ, κ. Janet Yellen, με Κινέζους αξιωματούχους, για την προώθηση των αμερικανικών συμφερόντων

Οι εξελίξεις στην παγκόσμια οικονομία

ΗΠΑ ▶ Τα νέα στοιχεία για την αγορά εργασίας των ΗΠΑ υποδηλώνουν ότι η οικονομία παραμένει ανθεκτική. Σύμφωνα με τις νέες ανακοινώσεις, τον Μάρτιο, δημιουργήθηκαν 303 χιλ. νέες θέσεις εργασίας, εκτός γεωργικού τομέα. Το αποτέλεσμα αυτό είναι αξιοσημείωτο, αφού, τον προηγούμενο μήνα, είχαν δημιουργηθεί 270 χιλ. νέες θέσεις εργασίας, ενώ ο μέσος όρος των τελευταίων 12 μηνών είναι 231 χιλ. Επίσης, αξίζει να αναφερθεί ότι το ποσοστό της ανεργίας μειώθηκε ελαφρώς, τον Μάρτιο, στο 3,8% και συνεχίζει να κυμαίνεται σε ένα στενό εύρος 3,7%-3,9%, από τον Αύγουστο του 2023 (Γράφημα 5α). Τα στοιχεία αυτά επιβεβαιώνουν την άποψη αξιωματούχων της Ομοσπονδιακής Τράπεζας των ΗΠΑ (Fed) ότι χρειάζεται υπομονή και περισσότερα στοιχεία για την χάραξη της κατάλληλης κατεύθυνσης της νομισματικής πολιτικής. Τέλος, η Υπουργός Οικονομικών των ΗΠΑ, κ. Janet Yellen, είχε σειρά επαφών με ανώτατους αξιωματούχους της Κίνας και δήλωσε ότι δεν θα επιτρέψει να πληγούν τα αμερικανικά συμφέροντα, και δη η βιομηχανία, από επιδοτούμενες κινεζικές εισαγωγές.

ΖΤΕ ▶ Εν αναμονή της συνεδρίασης της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (ΕΚΤ), την Πέμπτη, η προσοχή στρέφεται στο ανακοινωθέν και στην καθιερωμένη συνέντευξη τύπου που ακολουθεί τη συνεδρίαση. Οι αγορές προεξοφλούν, όπως προκύπτει και από τις τοποθετήσεις ανώτατων αξιωματούχων της ΕΚΤ, ότι η πρώτη μείωση των επιτοκίων θα πραγματοποιηθεί τον Ιούνιο. Με τον πληθωρισμό να συνεχίζει να επιβραδύνεται, στο 2,4% τον Μάρτιο, σε ετήσια βάση, από 2,6%, τον Φεβρουάριο (Γράφημα 5β), οι αγορές εστιάζουν στο αν θα αναληφθεί κάποια δέσμευση ως προς την πορεία που θα ακολουθήσει η νομισματική πολιτική, με τις απόψεις μεταξύ των μελών της ΕΚΤ να διαφέρουν χαρακτηριστικά.

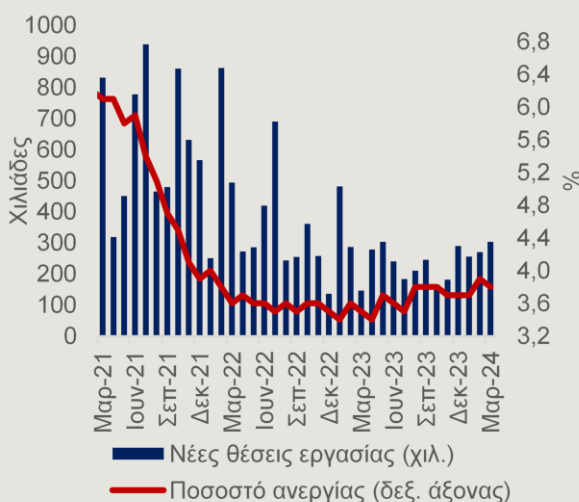
ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΓΕΓΟΝΟΤΩΝ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΑΣ

- Τα νέα στοιχεία για την αγορά εργασίας στις ΗΠΑ
 - Υποχώρησε ο πληθωρισμός στη ΖΤΕ, στο 2,4% σε ετήσια βάση, τον Μάρτιο, από 2,6%, τον Φεβρουάριο
- Δηλώσεις ανώτατων αξιωματούχων της ΕΚΤ για την πορεία της νομισματικής πολιτικής
- Ο δείκτης υπηρεσιών PMI της ΖΤΕ ενισχύθηκε, τον Μάρτιο, στο 51,5, από 50,2, τον Φεβρουάριο

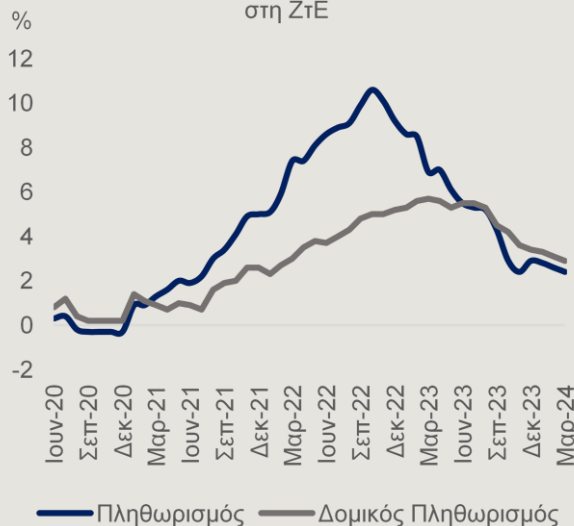
ΓΡΑΦΗΜΑ 5

Αγορά εργασίας ΗΠΑ και αποκλιμάκωση πληθωριστικών πιέσεων στη ΖΤΕ

α) Αγορά εργασίας ΗΠΑ

β) Εξασθένηση πληθωριστικών πιέσεων στη ΖΤΕ

Πηγή: U.S Bureau of Labor Statistics, Eurostat

Διεθνής Οικονομία ▶ Διατηρήθηκε αμετάβλητος, στο 5,7% σε ετήσια βάση, ο πληθωρισμός, τον Φεβρουάριο στα κράτη-μέλη του ΟΟΣΑ. Ο πληθωρισμός των τροφίμων συνέχισε να μειώνεται, φθάνοντας στο 5,3%, τον Φεβρουάριο, από 6,3%, τον Ιανουάριο, υποχωρώντας σε επίπεδα πριν από την εισβολή της Ρωσίας στην Ουκρανία. Στο Ην. Βασίλειο, οι ιθύνοντες χάραξης νομισματικής πολιτικής αναμένουν τα νέα στοιχεία για τον πληθωρισμό του Μαρτίου, όπου μία ταχύτερη επιβράδυνση θα ανοίξει τις συζητήσεις για μειώσεις του βασικού επιτοκίου τους επόμενους μήνες. Μάλιστα, το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο προειδοποίησε ότι η Τράπεζα της Αγγλίας (BoE) θα πρέπει να είναι προσεκτική όσον αφορά στη διατήρηση των επιτοκίων σε υψηλά επίπεδα για μεγάλο χρονικό διάστημα, αφού διαφαίνεται ο αντίκτυπος στην κατανάλωση για το υψηλό ποσοστό ιδιοκτητών ακινήτων με στεγαστικά δάνεια σταθερού επιτοκίου. Τέλος, σύμφωνα με τις τελευταίες εκτιμήσεις (ASEAN+3 Macroeconomic Research Office), η οικονομία της Κίνας αναμένεται να αναπτυχθεί κατά 5,3% το 2024, καθώς ο τομέας των ακινήτων σταθεροποιείται και η εξωτερική ζήτηση βελτιώνεται, με τη Fitch όμως να μειώνει σε αρνητική την προοπτική του αξιόχρεου της Κίνας.

Οι συναλλαγματικές ισοτιμίες και οι αγορές ομολόγων

Σύμφωνα με τα στοιχεία του Χρηματιστηρίου του Σικάγου, οι συνολικές καθαρές τοποθετήσεις (αγορές μείον πωλήσεις), στην ισοτιμία του ευρώ με το δολάριο, διατηρήθηκαν θετικές, την εβδομάδα που έληξε στις 5 Απριλίου. Οι θετικές θέσεις (υπέρ του ευρώ, "long") μειώθηκαν κατά 14.400 συμβόλαια, με αποτέλεσμα οι συνολικές καθαρές θέσεις να διαμορφωθούν στα 16.794 συμβόλαια, από 31.194 συμβόλαια, την προηγούμενη εβδομάδα (Γράφημα 6).

Ελαφρώς ανοδικές τάσεις παρατηρούνται στη συναλλαγματική ισοτιμία του ευρώ έναντι του δολαρίου, με την ισοτιμία, στις 9 Απριλίου, να βρίσκεται στο 1,086 €/€ (Πίνακας 3). Παράλληλα, ο πληθωρισμός στις ΗΠΑ διαμορφώθηκε στο 3,5% τον Μάρτιο σε ετήσια βάση, έναντι 3,2% τον Φεβρουάριο, με το δομικό πληθωρισμό να αυξάνεται στο 3,8%. Η εκτίμηση ότι η Fed θα καθυστερήσει την έναρξη των μειώσεων του επιτοκίου, υποστηρίζει το δολάριο. Τέλος, ο δείκτης δολαρίου DXY, που μετρά το αμερικανικό νόμισμα έναντι άλλων σημαντικών νομισμάτων, μειώθηκε στο 104,12.

Ελαφρώς καθοδικές τάσεις καταγράφονται στην ομολογιακή αγορά των ΗΠΑ, με την απόδοση του 10ετούς ομολόγου να ανέρχεται στο 4,39%, στις 9 Απριλίου, μετά από το υψηλό από τα τέλη Νοεμβρίου (4,46%) που επετεύχθη στις 8 Απριλίου. Στη ΖτΕ, παρατηρούνται ελαφρώς καθοδικές τάσεις στις αποδόσεις των ομολόγων. Ενδεικτικά, η απόδοση του 10ετούς γερμανικού ομολόγου ανήλθε στο 2,39% (Πίνακας 4), στις 9 Απριλίου, εν αναμονή της σύσκεψης της ΕΚΤ. Τέλος, η διαφορά απόδοσης μεταξύ του 10ετούς ομολόγου της Ελλάδας και του 10ετούς ομολόγου της Γερμανίας (spread) βρίσκεται στις 100 μ.β., ενώ του 10ετούς ιταλικού ομολόγου στις 137 μ.β.

ΠΡΟΣΕΧΗ ΣΗΜΑΝΤΙΚΑ ΓΕΓΟΝΟΤΑ

ΗΠΑ:

- Δείκτης βιομηχανικής παραγωγής, Μαρτίου (16 Απριλίου)
- Ενάρξεις κατοικιών, Μαρτίου (16 Απριλίου)

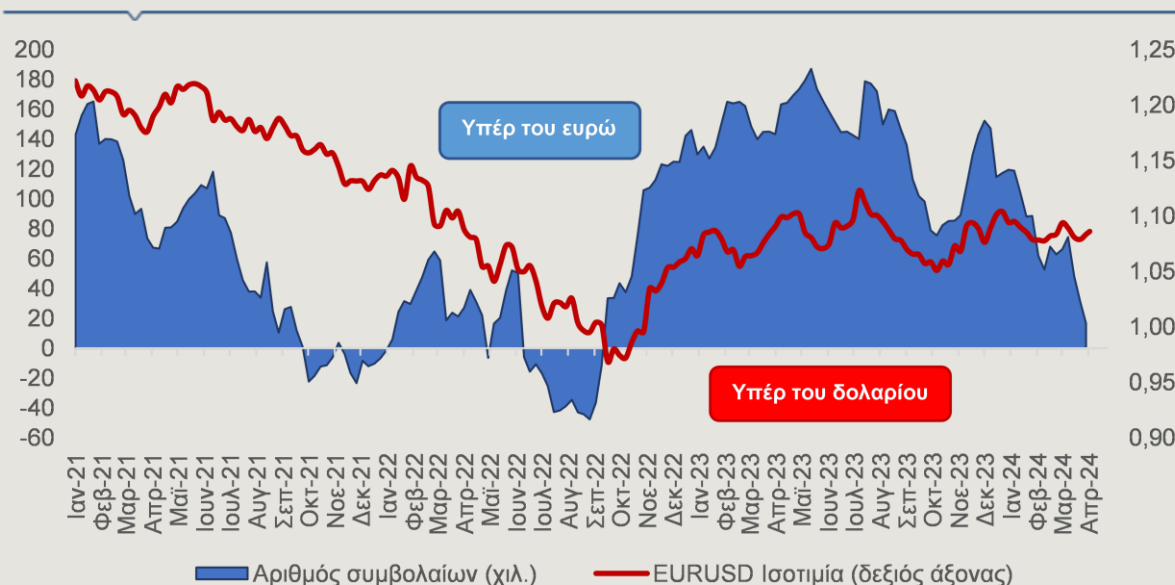
ΖτΕ:

- Συνεδρίαση ΕΚΤ για τη νομισματική πολιτική, (11 Απριλίου)
- Δείκτης βιομηχανικής πολιτικής, Φεβρουαρίου (15 Απριλίου)

ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΑΓΟΡΕΣ:

- Προβλέψεις ΔΝΤ για την παγκόσμια οικονομία (16 Απριλίου)
- Πληθωρισμός Ην. Βασιλείου, Μαρτίου (17 Απριλίου)

Specs θέσεις για μη εμπορικές/κερδοσκοπικές συναλλαγές και Συναλλαγματική Ισοτιμία ευρώ/δολαρίου

ΓΡΑΦΗΜΑ 6

Αγορές σε Αριθμούς

ΠΙΝΑΚΑΣ 3

Συναλλαγματικές Ισοτιμίες

Αγορά Συναλλάγματος				
	9-Απρ-24	7 μέρες πριν	1 έτος πριν	Εβδ. Μεταβολή (%)
Ευρώ/Δολάριο (€/\$)	1,0859	1,0770	1,0859	
Ευρώ/Στερλίνα (€/£)	0,8576	0,8562	0,8771	
Στερλίνα/Δολάριο (£/\$)	1,2663	1,2578	1,2382	
Ευρώ/Ελβετικό φράγκο (€/CHF)	0,9819	0,9778	0,9878	
Ευρώ/Γιεν Ιαπωνίας (€/JPY)	164,9115	163,2200	145,1100	
Δολάριο/Γιεν Ιαπωνίας (\$/JPY)	151,8645	151,5600	133,6100	
Ευρώ/Δολάριο Αυστραλίας (€/AUD)	1,6417	1,6523	1,6351	
Ευρώ/Δολάριο Καναδά (€/CAD)	1,4733	1,4610	1,4671	
Ευρώ/Κινεζικό γουάν (€/CNY)	7,8549	7,7861	7,4763	
Ευρώ/Τουρκική λίρα (€/TRY)	34,9661	34,5350	20,9313	
Δείκτης Δολαρίου (US dollar Index)	104,1230	104,8160	102,5780	

Πηγή:
Bloomberg

ΠΙΝΑΚΑΣ 4

Αποδόσεις ομολόγων και spreads έναντι 10ετούς γερμανικού ομολόγου

Διεθνείς αποδόσεις ομολόγων (%)					Ευρωπαϊκές αποδόσεις 10ετούς ομολόγου (%)				
	9-Απρ-24	7 μέρες πριν	1 έτος πριν	Εβδομαδιαία μεταβολή (σε μονάδες βάσης)		9-Απρ-24	7 μέρες πριν	1 έτος πριν	Διαφορά με ομόλογο Γερμανίας (spread)
2ετές ΗΠΑ	4,766	4,689	4,008	7,69	Γερμανίας	2,396	2,396	2,304	
10ετές ΗΠΑ	4,388	4,349	3,417	3,86	Ολλανδίας	2,686	2,698	2,668	29
2ετές Ην. Βασιλείου	4,196	4,222	3,460	-2,60	Γαλλίας	2,881	2,917	2,822	49
10ετές Ην. Βασιλείου	4,041	4,081	3,535	-4,09	Ισπανίας	3,205	3,257	3,354	81
2ετές Ιαπωνίας	0,211	0,184	-0,060	2,70	Πορτογαλίας	3,044	3,079	3,159	65
10ετές Ιαπωνίας	0,755	0,739	0,453	1,60	Ιταλίας	3,764	3,835	4,161	137
2ετές Καναδά	4,237	4,233	3,758	0,43	Ελλάδας	3,398	3,453	4,158	100
10ετές Καναδά	3,622	3,604	2,892	1,74	Κύπρος	3,094	3,105	4,134	70

Πηγή:
Bloomberg

¹ Σύμφωνα με την Τράπεζα της Ελλάδος, οι ρυθμοί μεταβολής υπολογίζονται αφού ληφθούν υπόψη οι αναταξινόμησεις και μεταβιβάσεις δανείων, οι διαγραφές, καθώς και οι συναλλαγματικές διαφορές.

2 Συμπεριλαμβανομένης της κρουαζιέρας.

3 Στοιχεία Fraport.

4 Στοιχεία ΙΝΣΕΤΕ.

⁵ Οργανισμός Εξαγωγών Πετρελαιοπαραγωγών Χωρών (ΟΠΕΚ) που συγκροτείται από τα παρακάτω 13 μέλη: Αγγκόλα, Αλγερία, Γκαμπόν, Δημοκρατία του Κονγκό, Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα, Ισημερινή Γουινέα, Ιράκ, Ιράν, Κουβέιτ, Λιβύη, Νιγηρία, Σαουδική Αραβία και Βενεζουέλα.

Alpha Bank Economic Research

Παναγιώτης Καπόπουλος
Chief Economist
panayotis.kapopoulos@alpha.gr

Ανάλυση Οικονομικής Συγκυρίας

Ειρήνη Αδαμοπούλου
Expert Economist
eirini.adamopoulou@alpha.gr

Ελένη Μαρινοπούλου
Expert Economist
eleni.marinopoulou@alpha.gr

Φώτιος Μητρόπουλος
Research Economist
fotios.mitropoulos@alpha.gr

Γεράσιμος Μουζάκης
Research Economist
gerasimos.mouzakis@alpha.gr

Χρήστος Χρυσανθακόπουλος
Research Economist
christos.chrysanthakopoulos@alpha.gr

Το παρόν δελτίο εκδίδεται από την Alpha Bank και έχει αποκλειστικά ενημερωτικό χαρακτήρα. Οι πληροφορίες που περιέχει προέρχονται από πηγές που θεωρούνται αξιόπιστες αλλά δεν έχουν επαληθευτεί από την Alpha Bank και αποτελούν έκφραση γνώμης βασισμένη σε διαθέσιμα δεδομένα μιας συγκεκριμένης ημερομηνίας. Το παρόν δεν αποτελεί συμβουλή ή σύσταση ούτε προτροπή για την διενέργεια οποιασδήποτε συναλλαγής και ως εκ τούτου δεν έχουν ληφθεί υπόψη παράγοντες όπως, η γνώση, η εμπειρία, η χρηματοοικονομική κατάσταση και οι επενδυτικοί στόχοι ενός εκάστου των δυνητικών ή/και υφιστάμενων πελατών και δεν έχουν ελεγχθεί για πιθανή φορολόγηση του εκδότη στην πηγή ούτε και για άλλη, περαιτέρω, φορολογική συνέπεια εκ της συμμετοχής σ' αυτά. Επίσης δεν συνιστά έρευνα στον τομέα των επενδύσεων κατά την έννοια της ισχύουσας νομοθεσίας και ως εκ τούτου δεν έχει συνταχθεί σύμφωνα με τις απαιτήσεις του νόμου για τη διασφάλιση της ανεξαρτησίας της έρευνας στον τομέα των επενδύσεων. Η Alpha Bank δεν υποχρεούται να επικαιροποιεί ή να αναθεωρεί το δελτίο αυτό ούτε να προβαίνει σε ανακοινώσεις ή ειδοποιήσεις σε περίπτωση που οποιοδήποτε στοιχείο, γνώμη, πρόβλεψη ή εκτίμηση που περιέχεται σε αυτό μεταβληθεί ή διαπιστωθεί εκ των υστέρων ως ανακριβής. Τυχόν δε προβλέψεις επί του παρόντος δελτίου για την πορεία των αναφερόμενων σε αυτό οικονομικών μεγεθών αποτελούν εκτιμήσεις της Alpha Bank βασισμένες στα δεδομένα που περιλαμβάνονται στο δελτίο. Η Alpha Bank και οι θυγατρικές της, καθώς επίσης τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου, τα στελέχη και οι υπάλληλοι αυτών δεν παρέχουν καμία διαβεβαίωση ούτε εγγυώνται την ακρίβεια, την πληρότητα και την ορθότητα των πληροφοριών που περιέχονται και των απόψεων που διατυπώνονται στο παρόν ή την καταλληλότητά τους για συγκεκριμένη χρήση και δεν φέρουν καμία ευθύνη για οποιανδήποτε άμεση ή έμμεση ζημία θα μπορούσε τυχόν να προκύψει σε σχέση με οποιανδήποτε χρήση του παρόντος και των πληροφοριών που περιέχει εν όλω ή εν μέρει. Οποιαδήποτε αναπαραγωγή ή αναδημοσίευση αυτού του δελτίου ή τμήματος του πρέπει υποχρεωτικά να αναφέρει την Alpha Bank ως πηγή προελεύσεώς του